

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

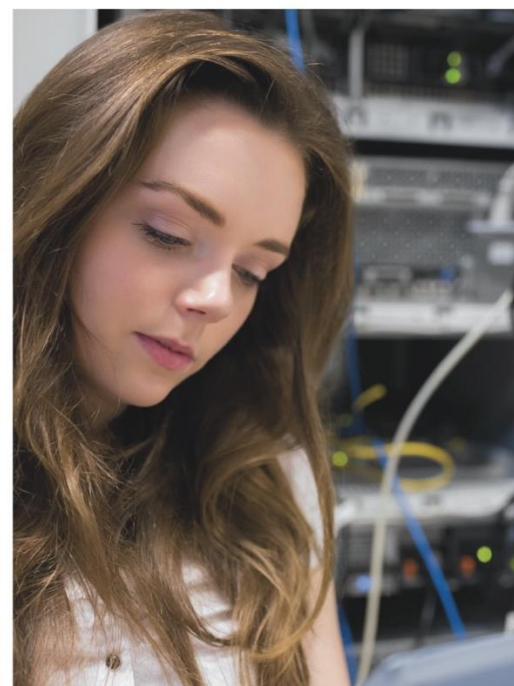
Uppsala län

September 2016

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Uppsala län	4
Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen	5
<i>Näringslivsstrukturen Uppsala län</i>	6
Småföretagsbarometern – Uppsala län	9
<i>Sysselsättning</i>	9
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Omsättning</i>	13
<i>Konjunkturindikatorn</i>	14
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	17
Expansionsutsikter och hinder för expansion	18
<i>Konjunkturrisiker</i>	20
<i>Politiska risker</i>	20
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	21

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 500 000 privata företag fördelade över hela landet. Sammanlagt har dessa företag omkring 2,1 miljoner sysselsatta. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern baseras på en grov indelning av företagen i industri¹- eller tjänsteföretag, detta för att siffrorna ska bli mer informativa då förutsättningarna för dessa två huvudgrupper av företag skiljer sig åt. Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

Företagarna

Sparbankernas Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ Industrisektorn inkluderar även byggnadsbranschen enligt Småföretagsbarometerens sektorindelning.

Sammanfattning av konjunkturläget i Uppsala län

- **Småföretagskonjunkturen** för Uppsala län är 75, jämfört med rikets indikator på 80. Det senaste årets försiktiga ökning tros fortsätta under det kommande året. Konjunkturindikatorn spår en marginell ökning till nettotal 76, vilket ligger klart under rikets förväntningar på 96.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat något i Uppsala sedan 2015. Ökningen beror framför allt på att tjänsteföretagen ökat personalstyrkan. Totalt sett uppger drygt vart femte företag i länet (22 procent) att man har ökat sin personalstyrka medan 7 procent har dragit ned personal. Nettotalet landar på 15, vilket överstiger nettotalet för sysselsättningstillväxten i riket (14).
- **Orderingången** för länets småföretag har ökat sedan 2015, vilket framför allt beror på en förbättrad orderingång till industrisektorn. Sammantaget i länet är det 46 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 12 procent anger en vikande, vilket ger ett nettotal på 35. Detta är något bättre än rikssnittet på 33.
- **Omsättningstillväxten** i Uppsala län, nettotal 25, har minskat sedan 2015, och är klart under riket (netto 33). Det är industriföretagen i länet som drar ner nettotalet för omsättningsutvecklingen. Tjänstesektorn håller i stort sätt jämna steg med riket som helhet. Företagen spår en förbättring inför kommande år.
- **Tillväxten av lönsamheten** har avtagit kraftigt sedan 2015 inom både industrin och tjänstesektorn. Särskilt svårt har det varit inom industrin som visar ett negativt nettotal (-2), jämfört med 24 för riket. Tjänsteföretagen ligger med sitt nettotal på 23, strax under riksgenomsnittet för sektorn (26). Inför de kommande tolv månaderna är företagen optimistiska och tror på en ökad lönsamhet. Med nettotalet 35 är länet mer optimistiska än riket med nettotalet 32.
- Företagen i Uppsala län upplever något bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. 71 procent av företagen i länet att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, jämfört med riksgenomsnittet på 70.
- Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt **största tillväxthindret** som Uppsalas småföretag upplever. Rekordmånga företag (38 procent) uppger nu detta som största hinder. Det är högst andel i landet. Höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens hamnar på andra och tredje plats med 17 respektive 16 procent av företagen som upplever detta som ett expansionshinder.
- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 46 procent av Uppsala läns alla företag. Nästan var fjärde företag ser även ökade skattekostnader som en risk.

Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen

I Sverige har konjunkturläget fortsatt att förbättrats och ekonomin har haft en bra utveckling under de senaste 12 månaderna med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt. BNP har stigit till omkring fyra procent på årsbasis tack vare en stärkt export, expansiv finanspolitik och en hög nivå på hushållens konsumtion, vilket ger en bra grund för fler jobb i små och medelstora företag under det kommande året. Under första delen av 2016 har den positiva BNP-utvecklingen emellertid mattats av med omkring en halv procent. Samtidigt finns det ljuspunkter med ökad produktion inom näringslivet och en fortsatt stabil hushållskonsumtion.

De svenska hushållen gynnas av stigande realinkomster, låga räntor och ökad sysselsättning. Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen och arbetslösheten stabiliserade sig på cirka 8 procent under flera år. Under 2015 började arbetslösheten att sjunka igen och under våren 2016 uppgår den till 6,3 procent i juli.² Även om arbetslösheten har sjunkit har tudelningen på arbetsmarknaden ökat, inte minst mellan inrikes och utrikesfödda. Arbetslösheten är också fortsatt hög bland lågutbildade unga och utlandsfödda. Samtidigt har Sverige lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda i OECD.

Arbetsmarknadsläget är därför bekymmersamt för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Den internationella konkurrensen har blivit allt hårdare samtidigt som tjänstesektorn blivit allt viktigare för tillväxten och sysselsättningen. Lönekostnader och arbetsgivaravgifter är därför av avgörande betydelse för små och växande företags konkurrensmöjligheter.

Den svenska exporten har uppvisat en svagare återhämtning än vid tidigare konjunkturuppgångar, framför allt på grund av den svaga globala investeringstillväxten och en fortsatt prispress inom råvaruindustrin. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten går till EU. Dessutom utgör maskiner och insatsvaror till industri- och transportsektorn en stor del av den svenska exporten. Dessa sektorer drabbades hårt av försvagad efterfråga efter finanskrisen. Eftersom investeringarna hos Sveriges handelspartners i EU växer långsamt, riskerar tillväxten på den svenska exporten vara relativt svag även framöver.

Trots den starka konjunkturutvecklingen är finanspolitiken expansiv med ökade offentliga utgifter. Bidragande faktorer är bl.a. flyktinginvandring och satsningar i offentlig sektor och på infrastruktur, framförallt bostadsbyggande. Den expansiva finanspolitiken resulterar i en del ofinansierade reformer, vilket i sin tur minskar det strukturella sparandet. Därför kan det förväntas att finanspolitiken blir något mer åtstramande framöver.

Den internationella konjunkturen är fortfarande svag och vägen till konjunkturåterhämtning har varit skakig. Det alltjämt låga resursutnyttjandet och en låg inflation har bidragit till en exceptionellt expansiv penningpolitik, något som kommer att prägla utvecklingen de närmaste åren. Sviter av den globala finanskrisen, bräckliga europeiska banker och avsaknad av strukturella reformer är bidragande orsaker till den tröga utvecklingen i Europa. Samtidigt

---

² SCB, AKU juli 2016

brottas flera tillväxtekonomier med växande obalanser och otillräckliga reformer. Detta blev särskilt tydligt i spåren av råvaruprisfallet. Förutom de ekonomiska utmaningarna har de politiska riskerna ökat vilket tenderar att verka återhållande på tillväxten. Storbritanniens folkomröstning för ett utträde från EU har skapat osäkerhet om det framtida EU-samarbetet även om det är förtidigt att bedöma om de ekonomiska konsekvenserna i närtid.

Näringslivsstrukturen Uppsala län

Näringslivet i Uppsala län är diversifierat och växer starkt, med 2 500 nystartade företag varje år och en snabb ökning av antalet sysselsatta. Rankningar visar att Uppsala är en av Europas mest innovativa regioner. Växande befolkning och ökade löner skapar underlag för många nya tjänster, handel och service. I länet finns flera världsledande företag och branscher, bland annat inom följande branscher:

Information och kommunikationsteknologi är en bransch på stark uppgång i Uppsala. Traditionellt sett har den lokalt präglats av konsulttjänster mot framförallt Life Science-sektorn.

Life Science är Uppsalas största tillväxtbransch med över 5 000 anställda och en omsättning på över 20 miljarder kronor. Branschen har en lång tradition i Uppsala. Uppsala BIO är en stark samverkansorganisation som verkar för branschens tillväxt i Stockholm-Uppsalaregionen. En annan bransch är Information och kommunikationsteknologi är en bransch på stark uppgång i Uppsala.

Energi- och miljöteknikbranschen har stor potential i Uppsala. Starka segment är försörjande ekosystemtjänster, reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster, materialhanteringsbolag samt miljöteknikkonsulter.

På landsbygden finns en mängd företagare, framförallt inom de gröna näringarna, men även besöksnäring, byggbransch och företagservice är väl representerade.

Daniel Persson, Biträdande Kontorschef Swedbank Uppland

Vilka branscher expanderar, vilka branscher stagnerar eller backar?

En stor inflyttning och ökande befolkning i länet ökar service- och tjänstesektorn. Fortsatt stark FoU driver på möjligheterna till ökad tillväxt inom framförallt Life Science, miljö och energi. Tillväxtverket har avsatt drygt 3 miljoner kronor för internationell tillväxt i Uppsala län, där 750 000 är öronmärkta för företag inom Grön tillväxt.

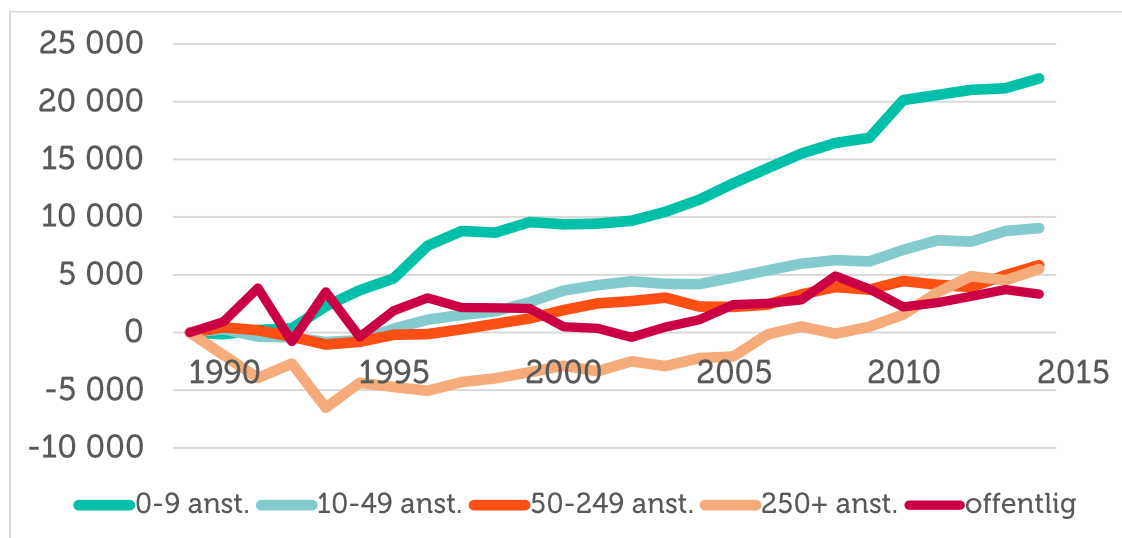
Behovet av bostäder är stort. Fastighetsmarknaden driver på byggbranschen och det byggs mer bostäder i Uppsala än i övriga Sverige. Detsamma gäller för handelsplatser (om man jämför kvm/capita). Det är svårt att peka på enskilda branscher som skulle stagnera. Där har företagens förmåga att anpassa sig och utvecklas för att fånga kundens och konsumenternas köpbeteenden snarare betydelse. Konsumenternas köpkraft är dock på flera sätt, bl.a. utifrån det rådande ränteläget, exceptionellt starkt vilket kan komma att avspeglats framgent.

Generellt sett, växer företagen i er region? Om inte, varför? Vilka är de största hindren för tillväxt för företagen i er region?

Generellt växer befintliga företag i länet och många nya mindre företag startas. Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt en trång sektor och ett tillväxthinder som flertalet företagare vittnar om. Tuff konkurrens samt rådande bostadsbrist bidrar ytterligare. Tillväxten i nya och små företag behöver hjälp av förenklad administration från myndigheternas sida. Det "fjärde spåret", utbyggda järnvägsspår, kommer att vara en stark drivkraft för utveckling i länet.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, företagen med färre än tio anställda som står för huvuddelen av sysselsättningstillväxten i Uppsala län.

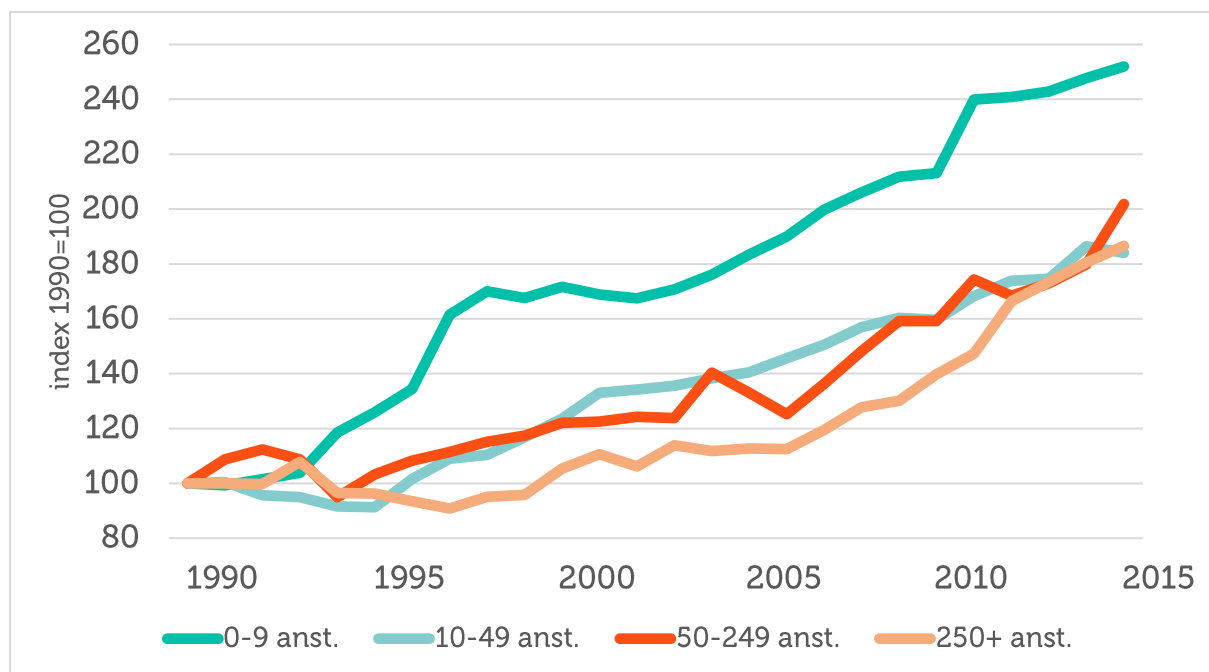
Figur 1 Tillväxt av jobb i Uppsala län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Antalet företag definieras som antalet arbetsställen. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

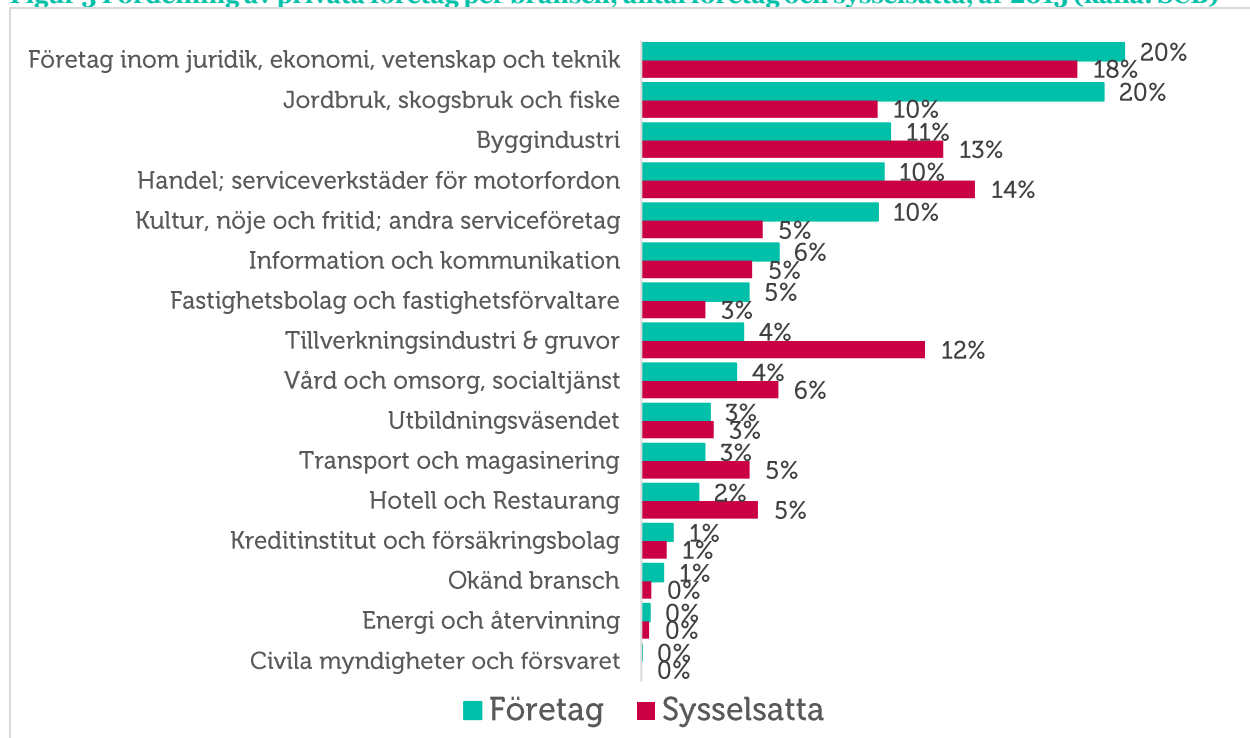
Figur 2 visar tillväxten av antal företag i olika storlekar i länet sedan 1990.

Figur 2 Tillväxt av antal företag i Uppsala län sedan 1990 (källa: SCB)⁴

I Uppsala är en relativt stor andel företag inom jord och skogsbruk men det finns även stort utbud inom handel och service generellt, se figur 3.

Figur 3 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, år 2015 (källa: SCB)

⁴ Antalet företag definieras som antalet arbetsställen. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

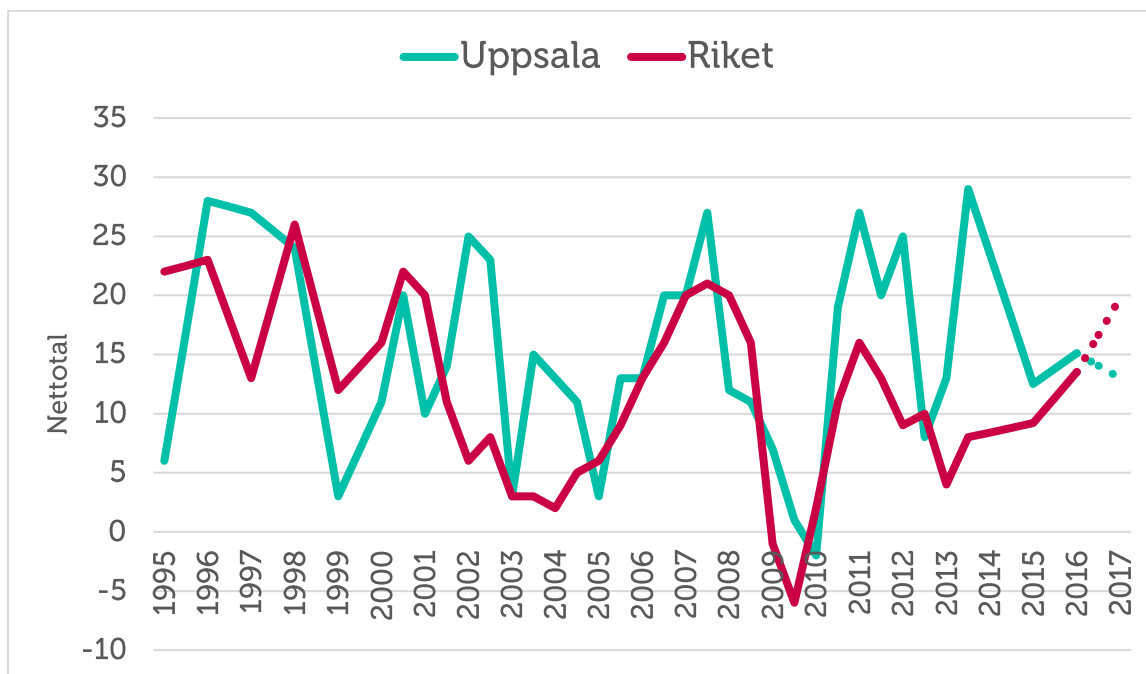
Småföretagsbarometern – Uppsala län

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat i Uppsala sedan 2015, se figur 4. Ökningen beror på att både tjänstesektorn och industrin har förbättrats, där framför allt tjänstesektorn ökar sysselsättningen. Fortfarande ligger sysselsättningstillväxten i Uppsala högre än i riket i stort. Tjänstesektorn drar upp siffrorna medan industrisektorn ligger lägre än riksgenomsnittet. Totalt sätt uppger mer än var femte företag (22 procent) att de har ökat sin personalstyrka medan 7 procent har dragit ner personal. Nettotalet landar på 15, vilket överstiger nettotalet för sysselsättningstillväxten i riket (14). Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt netttotal (15) innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar i länets företag.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Uppsala län och riket 1995-2016

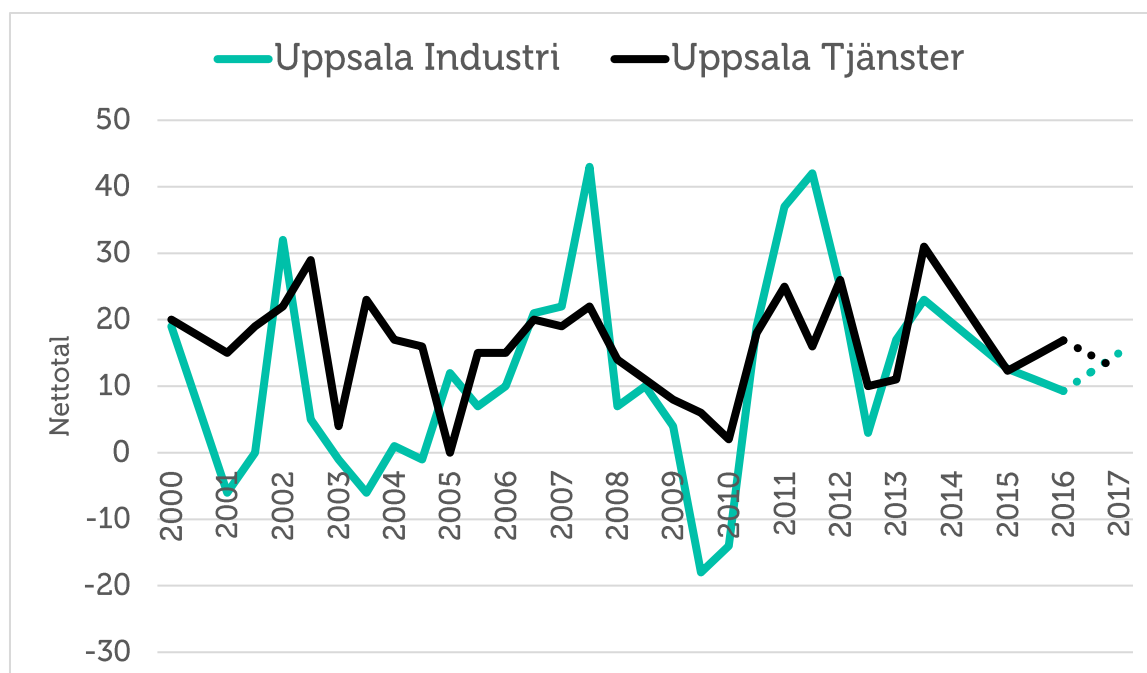

Inom industrisektorn har sysselsättningsökningen dämpats och nettotalet hamnar nu på 9, vilket är klart lägre än genomsnittet för riket (16), se figur 5. Inom tjänstesektorn (netto 17) har utvecklingen varit bättre och är något bättre än sektorsnittet i riket (16). Det är nu över en femtedel av företagen, 22 procent, som uppger att man ökat i personal. 13 procent har minskat

antalet anställda. Det gör att man får ett nettotal på 15, strax över förra årets mätning som visade på ett nettotal på 13.

Förväntningarna framåt är mindre optimistiska och företagen tror på en något försämrad sysselsättningsstillväxt under det kommande året. Nettotalet förväntas ligga på 13 på ett års sikt, vilket är en klart lägre än nivå än riket som helhet (20). Industrisektorn tror på en liten uppgång i sysselsättningsstillväxt, medan tjänstesektorn tror på en minskning.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Uppsala län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

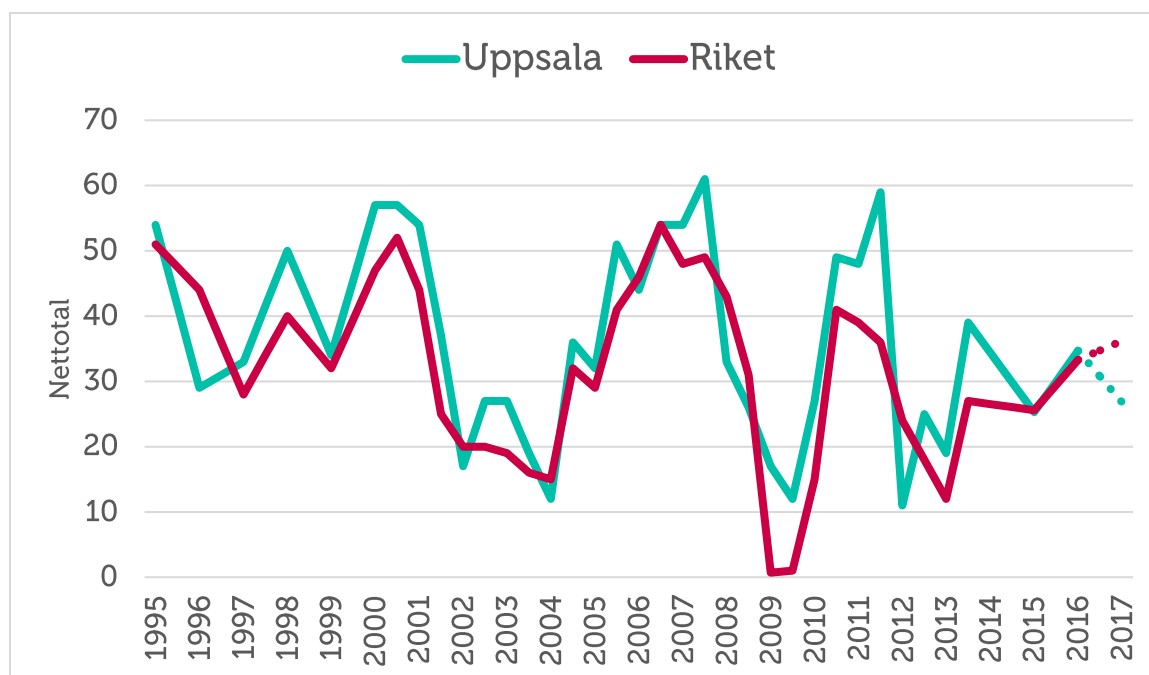

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har ökat sedan 2015. Både industrin och tjänsteföretagen har haft ökade orderingångar över riksgenomsnittet, se figur 6. Sammantaget i länet är det 46 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 12 procent anger en vikande, vilket ger ett nettotal på 35. Detta är strax över nivån för riket på 33.

Figur 6 Orderutveckling (nettotal) i Uppsala län och riket 1995-2016

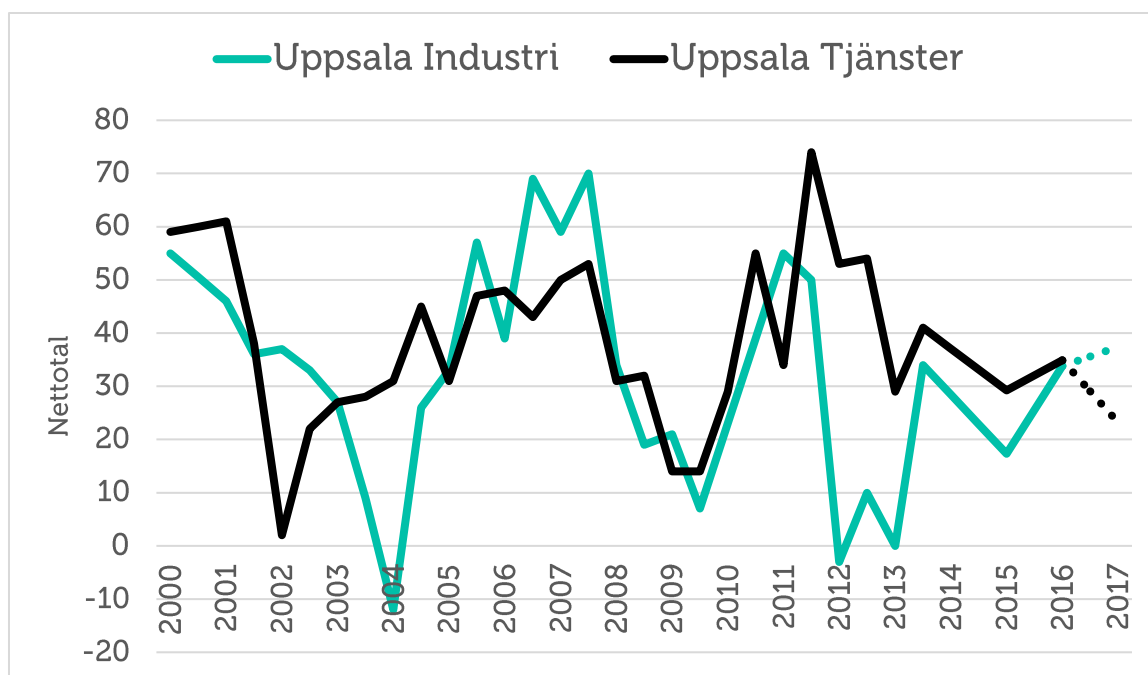

Både industrin och tjänsteföretagen har haft en ökad nettoingång av order, se figur 7. Tjänsteföretagen får i årets mätning ett nettotal på 35 och industrin ett nettotal på 34. Båda är strax över riksgenomsnittet med 34 för tjänsteföretagen respektive 32 för industrin. Samtidigt som över hälften (51 procent) av länets industriföretag haft en ökad orderingång har 17 procent haft en minskad orderingång. För tjänsteföretagen var motsvarande siffror 45 procent jämfört respektive 10 procent som minskat orderingången.

Sammantaget har 46 procent av företagen haft en ökad orderingång och 12 procent haft en minskad orderingång. Detta leder till ett nettotal på 35, vilket är strax över riksgenomsnittets 33.

Prognosen för de kommande 12 månaderna är betydligt mer försiktig än rikets förväntade orderingång. Framför allt är det tjänsteföretagen som är skeptiska till en ökad orderingång. Det förväntade nettotalet landar på 27 jämfört med rikets förväntningar som landar på nettotalet 36.

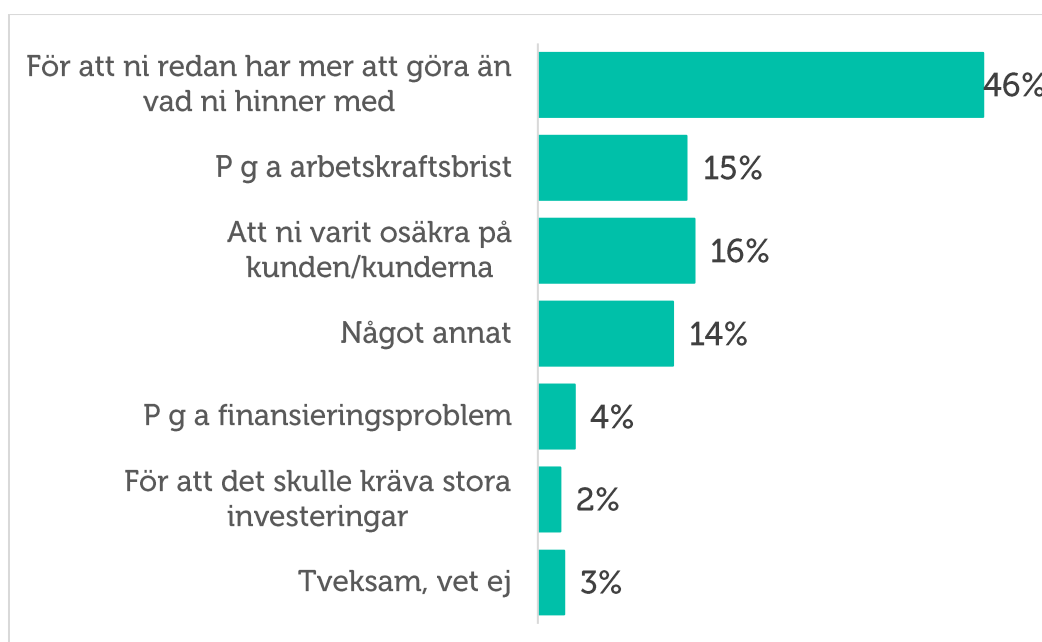
Figur 7 Ordergång (nettotal) i Uppsala län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Tackat nej till order

Hela 43 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order. Det är en högre andel än riksgenomsnittet. Den huvudsakliga anledningen är att företagen uppger att de redan har mer att göra än de hinner med (46 procent av de som tackat nej) men även osäkerhet på kunden och arbetskraftsbrist anges av många (16 respektive 15 procent) som en anledning, se figur 8.

Figur 8 Tackat nej till order

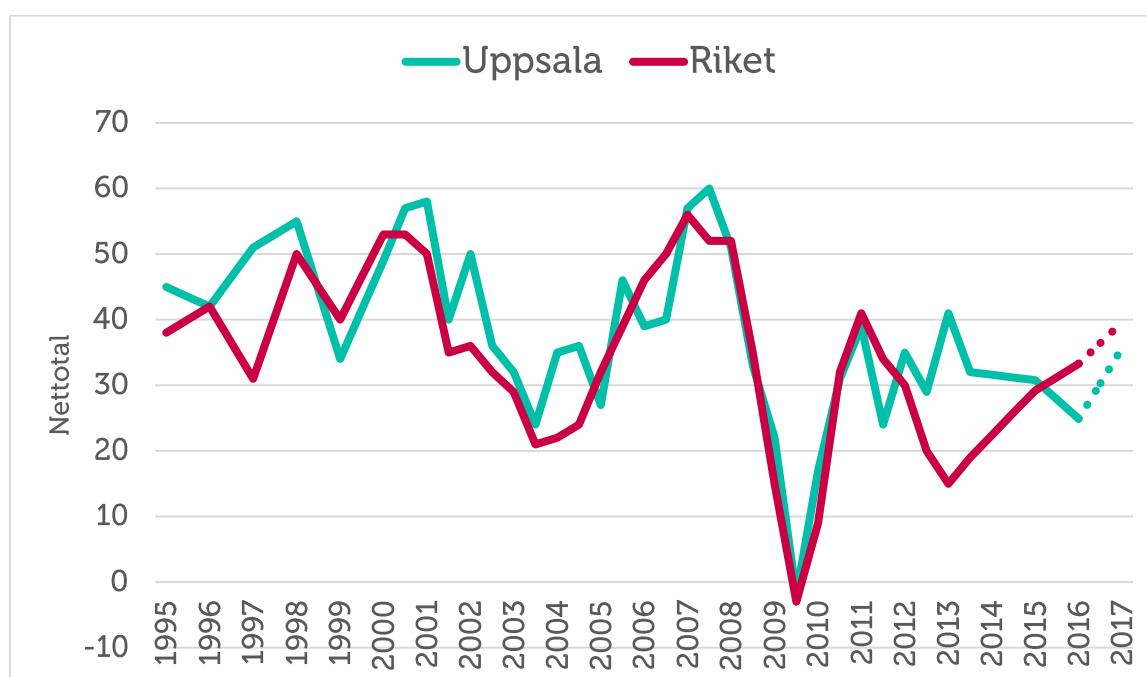

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättning

Omsättningstillväxten i Uppsala län, nettotal 25, har minskat sedan 2015 (nettotal 31), se figur 9. Framförallt är det industrin som har tappat även om tjänstesektorn i länet också gått något svagare än riksgenomsnittet. Förväntningarna inför kommande år är emellertid optimistiska. Totalt sett tror företagen i Uppsala på en omsättningstillväxt de kommande tolv månaderna som gör att nettotalet landar på 36, nästan i nivå med nettotalet för riket i genomsnitt (40).

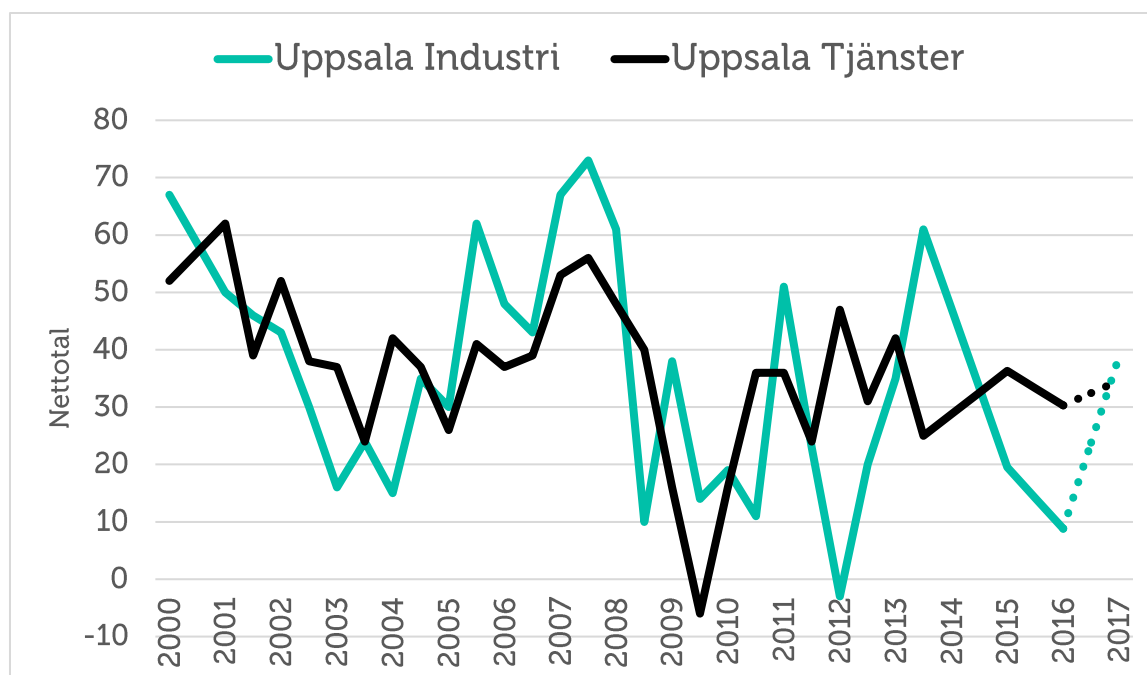
Figur 9 Omsättningsutveckling (netttotal) i Uppsala län och riket 1995-2016

Från ett nettotal på över 60 år 2014 har industrin upplevt en kraftig dämpning i omsättningen under de två senaste åren, se figur 10. Nettotalet i årets mätning landar på 9, jämfört med nettotalet för riksgenomsnittet för sektorn på 32. Det är det lägsta nettotalet i landet. Mer än var fjärde industriföretag i länet har sett en minskad omsättning under året. Även tjänsteföretagen har sett en minskad omsättningstillväxt. Nettotalet 30 är även det lägre än tjänstesektorns riksgenomsnitt på 34.

Förväntningarna är dock att både tjänsteföretagen och industrin ska återhämta sig. Det förväntade nettotalet om tolv månader är 36, vilket fortfarande är något lägre än förväntningarna för riket som helhet (40).

Figur 10 Omsättningsutveckling (nettotal) i Uppsala län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

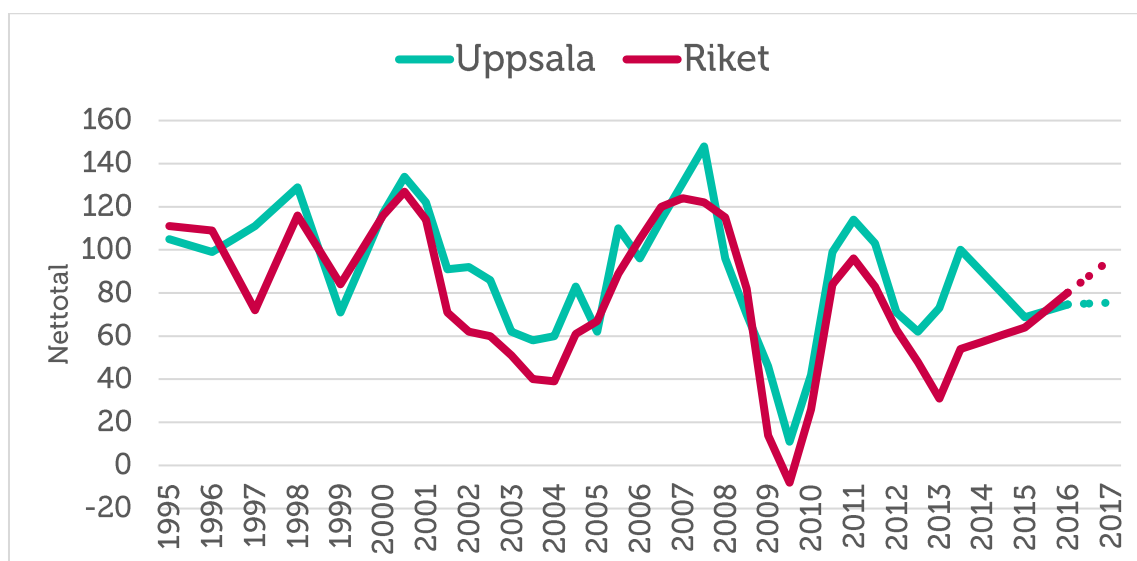
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, orderingång och omsättning för länets småföretag. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2015 års mätning är konjunkturindikatorn för Uppsala län 75, jämfört med rikets indikator på 80.

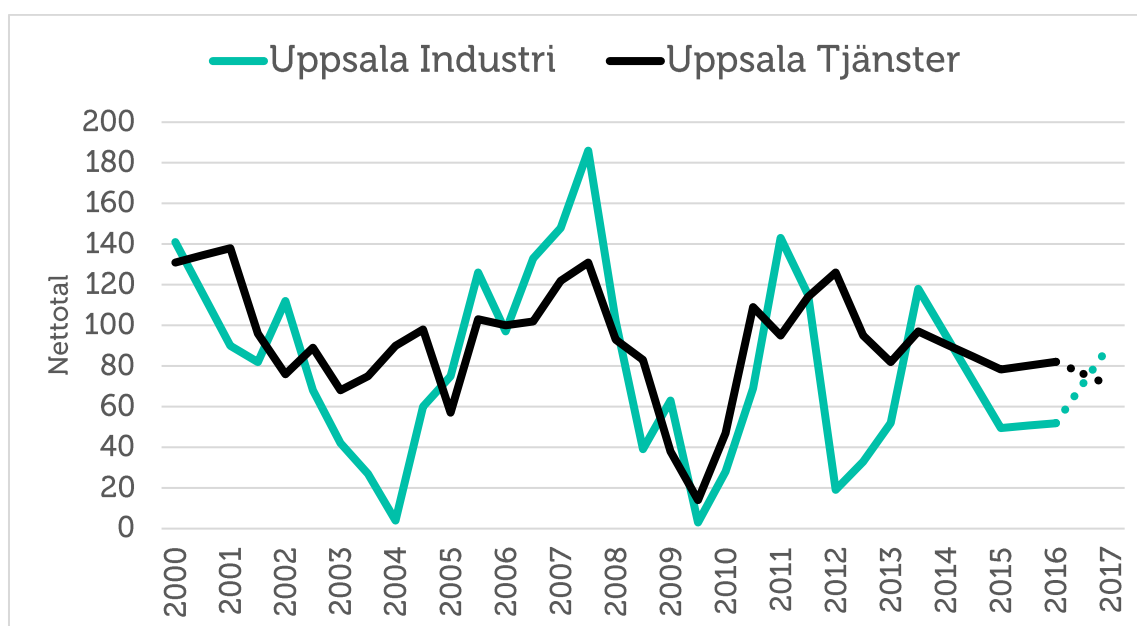
Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Uppsala län försämrades dramatiskt 2008-2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 140, bottnade index hösten 2009 med ett värde på -67. Den försiktiga utvecklingen i länet tros fortsätta även under kommande år, se figur 11. Prognosen är att rikets utveckling kommer att vara betydligt starkare än Uppsala läns. Konjunkturindikatorn spås stiga även framöver, till netttotal 76, vilket ligger under rikets förväntningar på 96.

Figur 11 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Uppsala län och riket 1995-2016

Under det kommande året räknar industrisektorn med en kraftig återhämtning, indikatorn stiger från 52 till 91, se figur 12. Tjänstesektorn, som i årets mätning ligger på indikatorn (82) räknar med en kraftig försämrad indikator (70) på ett års sikt.

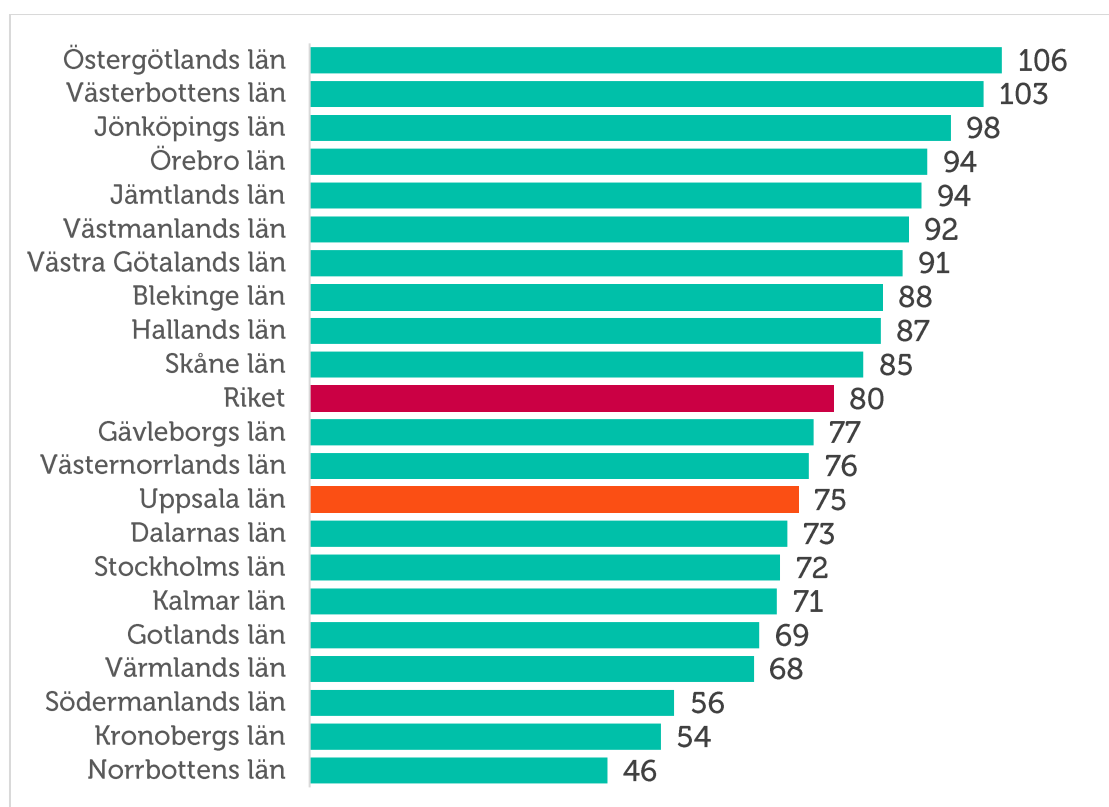
Figur 12 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Uppsala, industri- och tjänstesektor 2000-2016

För den sammanvägda konjunkturindikatorn placerar sig Uppsala län strax under riksgenomsnittet med nettotalet 75, se figur 13. En trolig förklaring är det lokala näringslivets bredd och industristruktur. Att tillväxten varierar i hela landet liksom att utvecklingen varierar mellan länen är rimligt då varje län har olika näringslivsförutsättningar. Detta bekräftas av figur 13 som visar utvecklingen för varje län i förhållande till riksgenomsnittet. För att förstå de bakomliggande faktorerna bör de enskilda konjunkturindikatorerna studeras för industri respektive tjänstesektorn. Tack vare en bra branschbredd och ett diversifierat näringsliv blir den samlade konjunkturindikatorn stark i regionen.

Variationen i tillväxt i landet bekräftas av den parlamentariska landsbygdskommittén som lyfter fram att landsbygdskommuner är mer specialiserade inom areella näringar och lågteknologisk tillverkningsindustri.⁵ Många av dessa branscher befinner sig i en rationaliseringsfas där sysselsättningen minskar. Vad som också konstateras är att landsbygdenas sämre utveckling i sysselsättningen sannolikt beror på näringslivsstrukturen. Det är således svårt för en del landsbygder där tillverkningsindustrin dominerar sysselsättningen, men där en sämre tillgång på utbildad arbetskraft och avancerade företagstjänster kombinerat med en svag köpkraftsutveckling på lokala marknader gör det svårt för nya verksamheter att etablera sig.

Figur 13 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2016

Emma Tonnes, Regionchef Företagarna Uppsala

Att 71 % av företagarna i regionen har goda expansionsutsikter bekräftar bilden vi har, och som rankingar har visat, att vi är en av Europas mest innovativa regioner. Med det sagt så finns det såklart även stor utvecklingspotential liksom en rad utmaningar. Kompetensbristen och svårigheter att hitta rätt medarbetare är stor hos oss liksom i övriga landet. I Uppsala uppger 38 procent av alla företag detta som det absolut största hindret för tillväxt. Detta är oroande och behöver åtgärdas för att vi ska kunna fortsätta vara en tillväxtregion.

⁵ Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2016:26

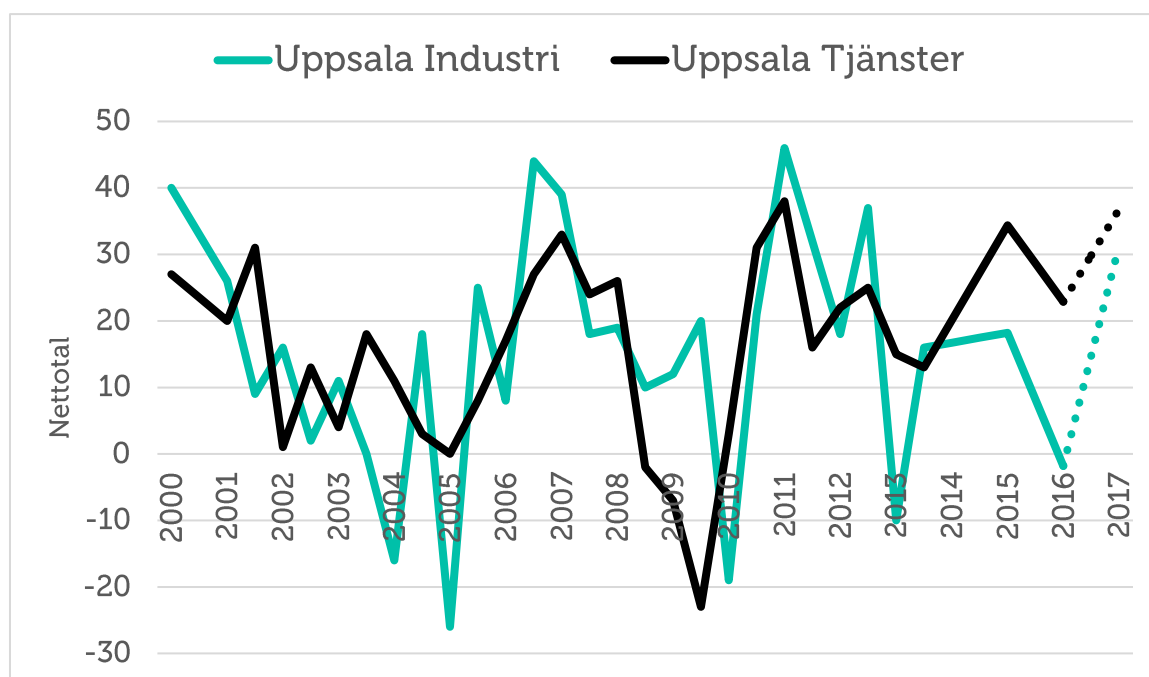
Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar. Från 2015 har lönsamheten i både industriföretagen och tjänsteföretagen i Uppsala län försämrats tämligen kraftigt. Nettotalet för lönsamhet i industrisektorn är negativt och landar på -2 i årets mätning, jämfört med 24 för riket. Tjänsteföretagens lönsamhet har minskat sedan 2015, men är fortfarande positiv, se figur 14. 37 procent av tjänsteföretagen i Uppsala har uppgett att lönsamheten har ökat det senaste året. Nettotalet landar på 23. Totalt sett i länet är det 34 procent av företagen som uppger en ökad lönsamhet.

Både industri- och tjänsteföretagen är mer optimistiska inför kommande år. Bland tjänsteföretagen spår hälften (50 procent) av företagen en ökad lönsamhet medan 39 procent av industriföretagen gör det.

Sammantaget är företagen i Uppsala län mer optimistiska än riksgenomsnittet vad gäller lönsamhetsutvecklingen. Nettotalet 35 är något högre än motsvarande nettotal för riket som helhet (32).

Figur 14 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Uppsala län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

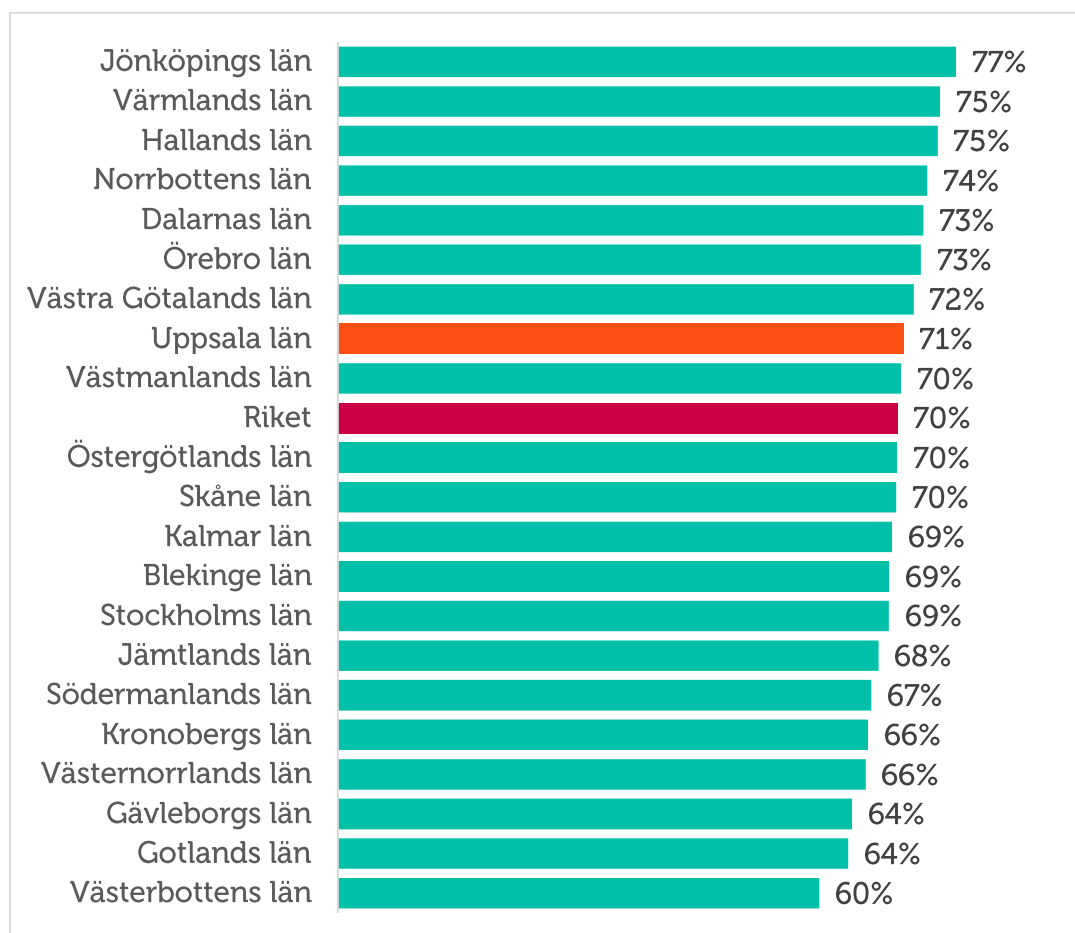
Företagens prisförväntningar

Att konjunkturen nu stärkts leder till att en större andel av företagen i länet räknar med att kunna höja priserna kommande år. Av industriföretagen tror 27 procent av företagen på prisökningar och av tjänsteföretagen 37 procent. Inom både industrin och tjänstesektorn i riket som helhet är det 30 procent av företagen som tror på högre priser på riksnivå. Prisutvecklingen för de svenska företagens varor tyder inte på några större problem med konkurrenskraften jämfört med våra handelspartners. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitikens utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

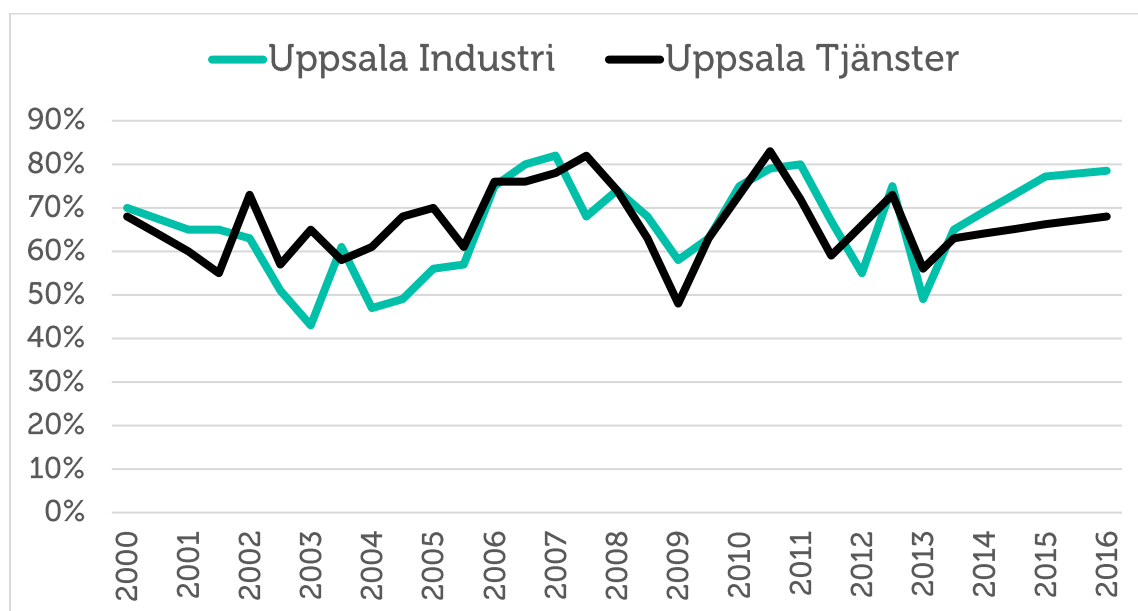
Företagen i Uppsala län upplever något bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. 71 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt, se figur 15.

Figur 15 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2016

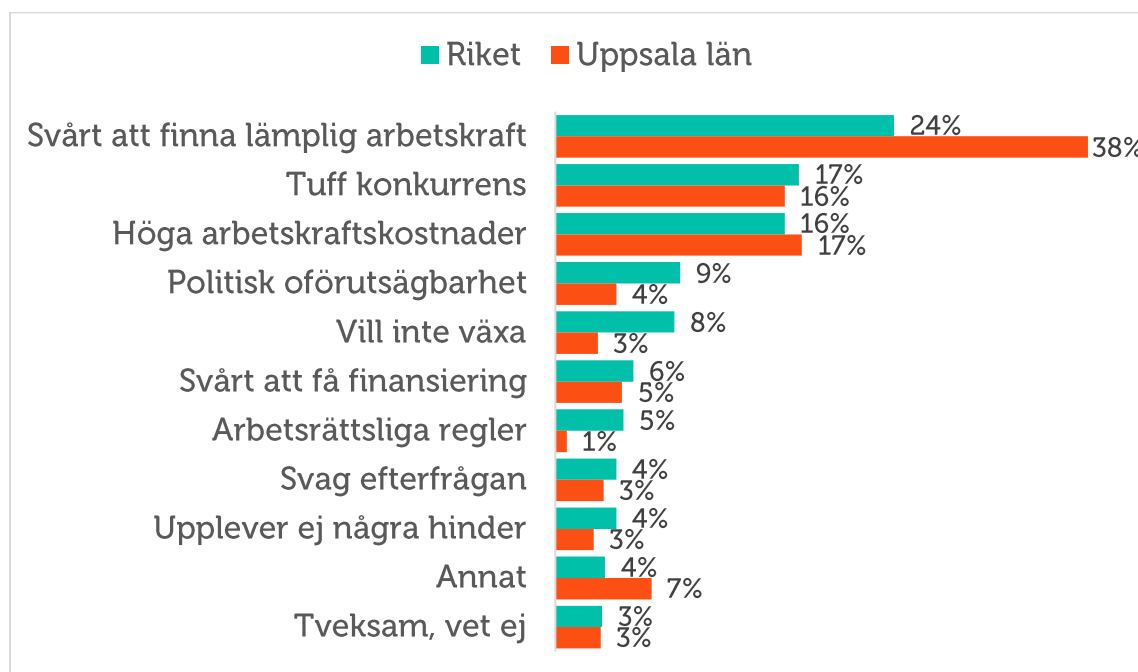
Tillverkningsindustrin har en mer positiv syn på framtidsutsikterna än tjänsteföretagen, se figur 16. Bland industriföretagen ser 59 procent goda expansionsutsikter, jämfört med 42 procent av tjänsteföretagen. Industrins utsikter är högre än riksgenomsnittet (47) medan tjänsteföretagens utsikter är något lägre (45).

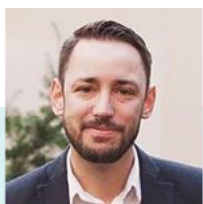
Figur 16 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Uppsala län, industri- och tjänstesektorn 2000-2016

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Uppsalas småföretag upplever, se figur 17. Rekordmånga företag (38 procent) uppger nu detta som största hinder. Höga arbetskraftskostnader hamnar på andra plats med 17 procent som upplever detta som ett expansionshinder, liksom tuff konkurrens (16 procent).

Figur 17 Tillväxthinder enligt företagen i Uppsala län och i riket 2016 (procent)

Fredrik Annell Berger, VD Brink & Berger

I vårt område som räknas till en av Europas mest innovativa regioner är det liksom på många andra platser mycket svårt att hitta rätt kompetens. Det handlar inte alltid om att personerna saknar relevant utbildning utan problemet kan ofta vara den sociala kompetensen, att komma i tid och att kunna sköta sig på jobbet. Här tror jag att vi har en stor samhällsutmaning framöver!

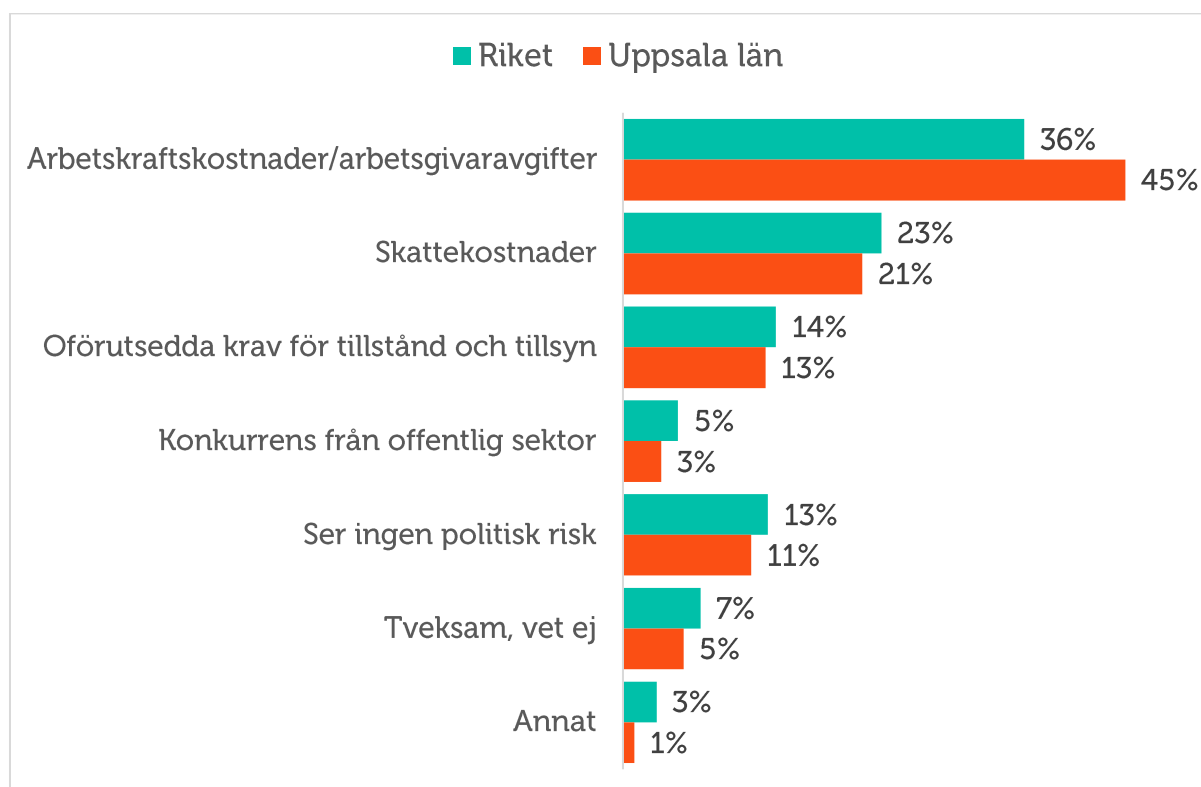
Konjunkturrisiker

Den inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt knappt hälften av företagen i länet. Den följs av löneökningar och energi- och råvarupriset (14 respektive 13 procent). Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Uppsala län. Oron för detta är klart högre i Uppsala än i riket som helhet. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk.

Figur 18 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Uppsala med ett nettotal på 75, vilket är strax över riksgenomsnittet 80. Detta visar på en stark utveckling från ifjol, även om majoriteten av län haft en starkare utveckling.

Det är i genomsnitt sju av tio företag som uppger att de vill växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. För vissa branscher tycks den politiska diskussionen kring vinstuttag och tillståndsprovning ha en tydlig effekt på förväntningarna.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapandet. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd. Nästan alla småföretag är ägarledda, där ägaren bor och verkar på orten, med ett stort engagemang för lokalsamhällets utveckling. Småföretagen har därmed en central betydelse för den lokala ekonomin. Denna utveckling kommer att fortsätta under förutsättning att det skapas goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oavsett företagsform och bransch. Samt oavsett om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

De sex viktigaste utmaningarna för det svenska företagsklimatets utveckling är därför även fortsättningsvis att:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning av jobsökande och företag. Utbildningssystemets utformning samt landsbygdsföretagens tillgänglighet till större arbetsmarknadsregioner är avgörande i dessa avseenden eftersom det påverkar tillgången på kompetenta och erfarna arbetstagare.
- **Den samlade kostnaden för att anställa måste sänkas.** Detta bör ske genom sänkta arbetsgivaravgifter. Genom att införa ett arbetsgivaravdrag kan arbetsgivaravgiften sänkas generellt för mindre företag som vill anställa.
- **Förenkla och sänk skatterna.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete, utbildning och rörlighet. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ta bort de skatter och regler som idag missgynnar ägaredda företag.

- **Minska regelbördan.** Intensifiera den nationella regelförenklingen. Moms- och andra skatteregler utgör, tillsammans med de arbetsrättsliga reglerna, en betydande regelbörda och är ett tillväxthinder för små företag. Anpassa reglerna för småföretagare. Inte tvärtom.
- **Trygghetssystemen måste vara anpassade för små företag.** Företagare ska ha samma rättigheter som anställda eftersom de betalar in i socialförsäkringssystemen efter samma principer
- **Förbättra möjligheterna att delta i offentlig upphandling.** Offentlig sektor köper varor och tjänster för över 600 miljarder kronor årligen. Krångel och irrelevanta krav måste bort så att fler småföretag kan delta i offentliga upphandlingar. Småföretag ska kunna delta i högre utsträckning genom att ge anbud på delar av större kontrakt och med ett rimligt kravställande. Alla seriösa företag ska kunna delta i offentliga upphandlingar – oavsett om de har kollektivavtal eller inte.